

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และคณะทำงานด้านข้อมูลรายการร้อยเรื่อง...เมืองไทย
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๓๑๘-๒๑

เรื่อง การค้างาช้าง
เรียบเรียง นางจำเรียง ระวังสำโรง บรรณารักษ์ชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานห้องสมุด สำนักวิชาการ
ออกอากาศ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

“ช้าง” เป็นสัตว์ประจำชาติไทย ที่ได้ชื่อว่าเป็นสัตว์คู่บ้านคู่เมืองของไทยมาตั้งแต่อดีต แต่ในปัจจุบันปริมาณการฆ่าช้างเพื่อเอางา รวมถึงอวัยวะต่าง ๆ มาขายกลับเพิ่มสูงขึ้น เพียงเพราะความเชื่อผิด ๆ เช่น การนำงาช้างมาทำเป็นเครื่องรางของขลัง เสริมสิริมงคล รวมทั้งการนำไปเป็นเครื่องประดับต่าง ๆ ส่งผลให้ไทยถูกกดดันจากประชาคมโลก จากการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดของสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (ไซเตส : CITES) ที่ประกาศให้ประเทศไทยเป็น ๑ ใน ๘ ของกลุ่มประเทศที่มีปัญหาการค้างาช้างที่ผิดกฎหมาย หากไทยไม่แก้ไขปัญหาก็จะถูกระงับการค้าภายใต้อนุสัญญาไซเตสกับประเทศไทย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและภาพลักษณ์ของประเทศเป็นอย่างยิ่ง

จากปัญหาดังกล่าว จึงได้มีการผลักดันเสนอร่างพระราชบัญญัติการค้างาช้าง พ.ศ. .... โดยคณะรัฐมนตรีซึ่งพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เสนอต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๗ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา และได้ตราเป็นพระราชบัญญัติ ที่เรียกว่า “พระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. ๒๕๕๘” ซึ่งมีผลบังคับใช้ หลังประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๘ ที่ผ่านมาเรียบร้อยแล้ว จุดประสงค์สำคัญของพระราชบัญญัติ คือ เพื่อควบคุมการค้า การครอบครอง การนำเข้า การส่งออก และการนำ ผ่าน ซึ่ง “งาช้าง” หรือ “ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้าง” รวมถึงการลักลอบนำเข้างาช้างแอฟริกา เพื่อนำมาค้า หรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้าง ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ มีทั้งหมด ๒๐ มาตรา ถือว่ามีความสำคัญ เพราะจะสามารถช่วยชีวิต “ช้าง” จากการไล่ล่า และการถูกฆ่าได้ในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะสาระสำคัญของ มาตรา ๖ ที่ระบุว่า ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งงาช้างโดยไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า ให้มาแจ้ง การครอบครองพร้อมเอกสารการได้มาซึ่งงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะต่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ภายหลังจากได้รับแจ้งการครอบครอง ให้อธิบดีออกเอกสารการครอบครองงาช้างให้แก่ผู้แจ้งการครอบครองไว้เป็นหลักฐานตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ในกรณีที่ตำรวจพบหรือมีเหตุอันควรสงสัยในภายหลังจากที่ได้รับแจ้งการครอบครองว่า งาช้างใดมิใช่งาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ อธิบดีอาจมีคำสั่งให้ผู้ครอบครองนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ได้ ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่างาช้างในความครอบครองเป็นงาช้างที่ได้มาจากช้างที่เป็นสัตว์พาหนะ ให้งาช้างนั้นตกเป็นของแผ่นดิน และให้

เจ้าของหรือผู้ครอบครองส่งมอบงาช้างให้แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ภายใน ๓๐ วันนับจากวันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งจากอธิบดี นอกจากนี้ มาตรา ๗ ยังระบุว่า ในกรณีผู้ครอบครองประสงค์จะโอนการครอบครอง เปลี่ยนแปลงสถานที่ครอบครอง แปรสภาพ หรือเปลี่ยนรูปร่างงาช้างที่อยู่ในความครอบครอง ต้องแจ้งเป็นหนังสือต่ออธิบดีก่อนวันที่จะมีการโอนการครอบครอง เปลี่ยนแปลงสถานที่ครอบครอง แปรสภาพ หรือเปลี่ยนรูปร่างงาช้าง ขณะที่ มาตรา ๘ ที่ระบุชัด กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ที่ได้รับอนุญาตให้ค้างงาช้างในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้นเพื่อตรวจสอบ หากมีเหตุสงสัยว่ามีการกระทำความผิด ให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดหรืออายัดงาช้าง เอกสารหรือหลักฐาน หรือวัตถุใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือดำเนินคดี โดย มีบทลงโทษผู้ฝ่าฝืนระบุไว้ว่า หากไม่ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดีฯ หรือนำเข้า ส่งออกโดยไม่ได้รับอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๖ ล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หรือมีงาช้างไว้ครอบครองโดยไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า แต่ไม่มาแจ้ง หรือโอนการครอบครอง เป็นหนังสือต่ออธิบดีฯ ก่อนวันที่จะมีการโอนการครอบครอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๓ ล้านบาท และหากไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๕ หมื่นบาท ดังนั้นนับจากนี้ไป การครอบครองและการค้างาช้างบ้าน และผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้างบ้าน จะถูกควบคุมอย่างเข้มงวด แม้กระทั่งกรณีที่พบว่าการค้าหรือครอบครองงาช้างแอฟริกาที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายจะถือเป็นความผิดทันที ตลอดจนการตรวจพิสูจน์ชนิดงาช้าง สามารถทำได้โดยการตรวจดีเอ็นเอ โดยภาระหน้าที่ในการตรวจพิสูจน์เป็นของผู้ครอบครองและผู้ค้า

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อการควบคุมการค้างาช้างแล้ว แต่ในทางปฏิบัติเพื่อขานรับกฎหมายดังกล่าว สิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการ คือ ให้ประชาชนที่ครอบครองงาช้างบ้านหรือผลิตภัณฑ์จากงาช้างบ้าน รวมทั้งผู้ค้างาช้างบ้าน มาจดทะเบียนการครอบครองและขออนุญาตค้างาช้างบ้านตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด และในขณะเดียวกันกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ต้องให้ความร่วมมือในการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปอย่างเคร่งครัด เพื่อสกัดและกำจัดขบวนการ “ล่า-ฆ่า” ช้าง ให้หมดจากแผ่นดินไทย และร่วมกันแสดงความรักช้าง ปกป้องช้าง หยุดขบวนการที่ทำให้ประเทศไทยต้องตกเป็นแหล่งค้างาช้างผิดกฎหมาย อันจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและภาพลักษณ์ของประเทศไทยในอนาคตต่อไป

บรรณานุกรม

กาญจนา นิตยะ. (๒๕๕๖). การควบคุมการค้างานช่างของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ.
เจาะลึก "กฎหมายช่าง พ.ศ.2558" ช่วยชีวิต "สัตว์คู่บ้านคู่เมือง" : สกัดขบวนการ"ล่า-ฆ่า"ช่าง. (๓
กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘). ไทยรัฐออนไลน์. สืบค้น ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๘ จาก
<http://www.thairath.co.th/content/478608>

ไทยร่วมต้านค้างานช่างเถื่อน. (๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๘). ไทยรัฐ. น. 1(ล่างซ้าย). สืบค้นจาก ฐานข้อมูล iQNewsClip
“พระราชบัญญัติช่าง พ.ศ. ๒๕๕๘” (๒๑ มกราคม ๒๕๕๘). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๑๓๒ ตอนที่ ๓ ก,
น. ๑-๖.

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (๒๕๕๗). เอกสาร
ประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติการค้างานช่าง (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ). สืบค้น ๑๔
ธันวาคม ๒๕๕๘ จาก http://library2.parliament.go.th/giventake/content_nla2557/apnla2557-022.pdf